

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **_Фінансового менеджменту та фондового ринку**
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 072 Фінанси,
банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма Фінанси, фінансовий менеджмент
та страхування
(назва її програми)

на тему: **«Страхування морських перевезень»**
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету **ФБС**
Деревянченко Тетяна Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

ст.викладач
(науковий ступінь, вчене звання)
Бондаренко Павло Валерійович
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Внаслідок історичного розвитку, морський транспорт давно став головним засобом перевезення вантажів, тому з розширенням міжнародних економічних відносин і зростанням обсягів зовнішньої торгівлі між країнами, морське страхування вантажоперевезень набуває все більшого значення. Це стає можливим завдяки економічній базі морського страхування, що надає гарантії для небезпечних і ризикованих підприємств у сфері мореплавання. Страхування вантажоперевезень, яке включає страхування карго, фрахту та відповідальності, є невід'ємною складовою міжнародної торгівлі, комерційного управління суднами і забезпечення безпеки мореплавання. За своєю походженням як економічний інструмент для боротьби з морськими ризиками і піратством, сучасне морське страхування вантажоперевезень перетворилося на значну сферу підприємництва, де формуються і перерозподіляються значні фінансові потоки.

Страхування морських вантажоперевезень, що забезпечує захист інтересів власників суден, вантажовласників та інших учасників морської торгівлі, сприяє стимулюванню розвитку виробничих, торговельних і транспортних підприємств, підсилює позиції країн на світових ринках і сприяє зростанню зовнішньої торгівлі. Більше того, розвиток страхових відносин допомагає вирішувати соціальні завдання, підвищує ефективність комерційної експлуатації суден, а дохід від продажу страхових послуг стає додатковим джерелом доходів для бюджету. Отже, страхування морських вантажоперевезень, захищаючи інтереси на різних рівнях, від індивідуальних до державних, слід розглядати як ефективний метод забезпечення безпеки мореплавання, економічної стабільності і інструмент зниження ризиків негативних наслідків морських катастроф і аварій. Великі торговельні держави активно підтримують і сприяють розвитку страхування міжнародних морських перевезень.

Варто відзначити, що деякі аспекти, пов'язані зі страхуванням міжнародних морських вантажоперевезень, управлінням ризиками в торговому мореплаванні та забезпеченням безпеки перевезень, були розглянуті в дослідженнях науковців як в Україні, так і за кордоном, зокрема, Н. Ф. Галагузою, С.С. Осадцем, С. К. Казанцевим, І. О. Маньком та іншими. Проте, більшість з цих досліджень зосереджені на загальних аспектах морського страхування, безпеки мореплавання та вантажоперевезень. Це свідчить про недостатню розробленість проблем, пов'язаних зі страхуванням морських вантажоперевезень.

Об'єктом дослідження є процес страхування вантажів, що перевозяться завдяки морському транспорту.

Предметом дослідження є встановлення теоретичних і практичних аспектів морського страхування в Україні та пропозиції щодо його розвитку.

Метою даної роботи є проведення дослідження особливостей страхування морських перевезень в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- 1) розглянути основи страхової брокерської діяльності у морських перевезеннях;
- 2) охарактеризувати особливості страхування морських перевезень в Україні;
- 3) охарактеризувати умови укладання договорів страхування морських перевезень;
- 4) проаналізувати тенденцію розвитку страхування морських перевезень в Україні;
- 5) провести фінансовий аналіз АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГО»»;
- 6) проаналізувати операції зі страхування морських перевезень на прикладі АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГО»»;
- 7) охарактеризувати міжнародні тенденції розвитку страхування морських перевезень;
- 8) надати рекомендації щодо розвитку морського страхування в Україні.

Методи дослідження. У даній кваліфікаційній роботі використовувалися різні методи дослідження, які базуються на загально-наукових та спеціально-наукових принципах наукового пізнання. Деякі з цих методів включають: системний аналіз, (використовувався для визначення основ страхової брокерської діяльності); формалізація (застосовувалася при дослідженні особливостей морського страхування вантажів); нормативно-правовий метод (використовувався для з'ясування умов страхування вантажів, що перевозяться морським транспортом); економіко-статистичний аналіз (графічний та табличний методи: застосовувалися для дослідження тенденцій розвитку страхування морських перевезень в Україні та в страховій компанії «Альянс Україна»); порівняльний аналіз (використовувався при дослідженні міжнародного досвіду страхування морських перевезень); наукова абстракція та узагальнення (застосовувалися під час вивчення проблем та перспектив розвитку страхування морських перевезень в Україні).

Ці методи були використані для забезпечення обґрунтованості та наукової обробки інформації, яка використовується у кваліфікаційній роботі.

Інформаційна база дослідження складається з наступних джерел: основні положення законів та інших нормативних актів України: Ці джерела надають правову основу для аналізу страхової брокерської діяльності, умов страхування вантажів, що перевозяться морським транспортом, а також інші відповідні аспекти страхування морських перевезень в Україні; статистичні і аналітичні матеріали Державної служби статистики України та Ліги страхових організацій України: Ці джерела надають статистичні дані та аналізи, які допомагають вивчати тенденції розвитку страхування морських перевезень в Україні; монографічні дослідження, підручники та навчальні посібники: Ці джерела містять систематизовану інформацію про основні питання страхування морських перевезень, його особливості та перспективи розвитку; періодична економічна література: Ці джерела включають статті, дослідження та аналізи,

що стосуються страхування морських перевезень і пов'язаних аспектів; статистичні звіти: Інформація, представлена в статистичних звітах, надає додаткові дані та статистику про страхування морських перевезень; інтернет-ресурси: Використання Інтернету надає доступ до різноманітних джерел інформації, включаючи офіційні веб-сайти організацій, статистичні бази даних, журнали та інші джерела, які можуть бути корисними для дослідження страхування морських перевезень.

Використання цих джерел інформації забезпечує обґрунтованість та достовірність дослідження страхування морських перевезень в Україні.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг кваліфікаційної роботи - 67 сторінок, 12 з яких - додатки. Основний зміст викладено на 48 сторінках, із них розміщено 10 таблиць, 14 рисунків. Список використаних джерел складається із 20 найменувань.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано тези: Перспективи страхування морських перевезень в Україні під час війни. Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами: зб. мат. VI Всеукр. наук-практ. інтернет-конф. (м. Київ, 16 листопада 2022 р.) Київ. КНЕУ, 2022

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти страхування морських перевезень»** розглянуто основи страхової брокерської діяльності у морських перевезеннях; особливості страхування морських перевезень в Україні; умови укладання договорів страхування морських перевезень.

У другому розділі **«Практичні аспекти страхування морських перевезень АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГО»»** проаналізовано тенденції розвитку страхування морських перевезень в Україні; аналіз операцій зі страхування морських перевезень на прикладі АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГО»»; аналіз операційної діяльності АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГО».

У третьому розділі **«Перспективи розвитку страхування морських перевезень в Україні»**: надані міжнародні тенденції розвитку страхування морських перевезень; рекомендації щодо розвитку морського страхування в Україні.

ВИСНОВКИ

Підбиваючи підсумок, можна зробити наступні висновки:

1. Страхові брокери є невід'ємною частиною страхового ринку. Вони можуть бути фізичними або юридичними особами, які займаються страховою діяльністю від свого імені, але представляють інтереси страхових компаній. Основна роль страхових брокерів полягає у створенні оптимальної системи страхування для своїх клієнтів, постійному контролю та управлінні ризиками, пов'язаними з укладанням договорів страхування. Це дозволяє захищати інтереси споживачів на страховому ринку та привертати нових клієнтів для страхових компаній.

Однак кількість страхових брокерів в Україні постійно зменшується протягом останніх років.

2. Морське страхування вантажоперевезень є системою економічних відносин, що пов'язана зі створенням та використанням страхового фонду у грошовій формі з метою компенсації збитків, спричинених морськими ризиками, і надання фінансової допомоги учасникам морських перевезень у разі непередбачуваних випадків. Договір морського страхування вантажу, засвідчений страховим полісом, закріплює майновий інтерес страхувальника.
3. У договорі страхування морських вантажних перевезень виступають дві сторони: страхувальник і страховик. Об'єктом морського страхування є сам вантаж, призначений для перевезення по морю. Страхування вантажу проводиться відповідно до типових умов, визначених в документі "Інкотермс", які визначають основні типи торговельних угод. Для морських перевезень використовуються такі базисні умови, як FAS, FOB, CIF, CFR. В договорі морського страхування вантажу викладені обов'язки як страховика, так і страхувальника. Виплата страхового відшкодування за збитки, завдані застрахованому вантажу, здійснюється відповідно до умов, викладених у договорі морського страхування, а також відповідно до норм міжнародного морського права та традицій міжнародної торгівлі.
4. На сьогоднішній день, морський транспорт має велике значення для міжнародної торгівлі, оскільки майже 90% всіх вантажних перевезень у світі здійснюються саме морським транспортом. Страхування виступає основним елементом системи управління ризиками вантажних морських перевезень, оскільки воно гарантує компенсацію збитків, що виникають унаслідок страхових подій. В Україні розвиток страхування морських вантажоперевезень є недостатнім. Частка страхових компаній, що пропонують послуги страхування морських вантажоперевезень, становить лише 25% від загальної кількості страховиків.
5. АТ "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ІНГО" є однією з провідних компаній на українському страховому ринку. Серед широкого спектру страхових послуг, які надає АТ "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ІНГО", значне місце посідає страхування морських вантажних перевезень. Ця послуга доступна на трьох різних умовах: з відповідальністю за всі ризики, з обмеженою відповідальністю та з мінімальним покриттям. Аналіз показав чітку тенденцію до зростання обсягу страхових премій від страхування морських вантажоперевезень у АТ "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ІНГО". Кількість укладених договорів страхування морських вантажоперевезень постійно збільшується. Це свідчить про зростаючий попит на послуги страхування морських вантажоперевезень та довіру страхувальників до АТ "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ІНГО". Невеликий обсяг страхових виплат пов'язаний з малим числом страхових випадків при морських вантажних перевезеннях, що свідчить про їхню відносну безпеку і надійність.

6. У роботі було проведено аналіз та прогнозування показників страхової діяльності АТ "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ІНГО" з використанням економіко-математичного моделювання. Результати кореляційно-регресійної моделі показали тенденцію до зростання обсягу страхових премій АТ "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ІНГО" у 2023-2024 роках. З урахуванням фінансового стану АТ "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ІНГО" на сьогоднішній день, було зафіксовано невелике зменшення валового доходу у 2022 році, що було обумовлено зниженням доходів від іншої операційної діяльності та зниженням доходу від реалізації послуг з видів страхування.
7. Розвиток страхування морських перевезень є важливою складовою міжнародного страхового ринку, і ця галузь піддавалася впливу різних міжнародних тенденцій протягом останніх років. Збільшення обсягів світової торгівлі і розширення географії торгівлі призводять до зростання обсягів морських перевезень і збільшення попиту на страхові продукти для цієї галузі. Зміни кліматичних умов, технологічний прогрес, кібербезпека та підвищення рівня вимог до стандартів безпеки також впливають на страховий ринок морських перевезень.
8. Незважаючи на потенціал розвитку морського страхування в Україні, існують деякі проблеми, які можуть уповільнювати його розвиток. Серед найпоширеніших проблем можна виділити відсутність достатнього регуляторного середовища, недостатню свідомість про морське страхування, високий рівень ризику, відсутність спеціалізованих страхових компаній і недостатній розвиток інфраструктури. Для подолання цих проблем рекомендується сприяти розвитку регуляторного середовища шляхом удосконалення законодавства, проведення інформаційних кампаній та освітніх заходів для підвищення свідомості про морське страхування, співпрацю з міжнародними партнерами та створення спеціалізованих страхових компаній.

АНОТАЦІЯ

Дерев'янченко Т.М., *(прізвище та ініціали студента)* «Страхування морських перевезень», *(назва кваліфікаційної роботи)*
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2023 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – є процес страхування вантажів, що перевозяться завдяки морському транспорту.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти страхування морських перевезень: основи страхової брокерської діяльності у морських перевезеннях; особливості страхування морських перевезень в Україні; умови укладання договорів страхування морських перевезень.

Проаналізовано практичні аспекти страхування морських перевезень АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГО»: тенденції розвитку страхування морських перевезень в

Україні; аналіз операцій зі страхування морських перевезень на прикладі АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГО»»; аналіз операційної діяльності АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГО»».

Запропоновано перспективи розвитку страхування морських перевезень в Україні: міжнародні тенденції розвитку страхування морських перевезень; рекомендації щодо розвитку морського страхування в Україні.

Ключові слова: страхові резерви, фінансові ресурси страхової компанії.

ANNOTATION

Derevyanchenko T.M., "Marine Transportation Insurance",

(*students surname and initials*)

(*work title*)

thesis for Master degree in specialty «072 Finance, banking and insurance»

under the program «Finance, Financial Management and Insurance»,

Odessa National Economic University

Odessa, 2023

Thesis consists of three chapters. Object of study there are a process of insuring goods transported by sea transport.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of marine transportation insurance: basics of insurance brokerage activity in marine transportation; peculiarities of marine transportation insurance in Ukraine; conditions for concluding marine transportation insurance contracts.

The practical aspects of marine transportation insurance JSC "INSURANCE COMPANY "INGO" are analyzed: trends in the development of marine transportation insurance in Ukraine; analysis of marine transportation insurance operations using JSC "INSURANCE COMPANY "INGO" as an example; analysis of operational activities of JSC "INSURANCE COMPANY "INGO".

Prospects for the development of marine transportation insurance in Ukraine are offered: international trends in the development of marine transportation insurance; recommendations for the development of marine insurance in Ukraine.

Keywords: insurance reserves, financial resources of the insurance company.